

INGURUMEN GEHIGARRIA 2023

GEHIGARRIA • ARITZ MALDONADO

Libe Gaztelurrutia eta Gorka Ormaetxea fisikariek ETBko Eguraldian lan egiten dute. Eguraldiaren iragarpena egiteaz gainera, meteorologiari buruzko bitxikeriak batzen dituzte, eta informazio hau jendeari helarazi. Hain zuzen ere, herritarrek eguraldi aldaketei adi jarraitzen dietela azpimarratu dute: "Jendeak kasu egiten dio diogunari, eta planak egiten ditu horren arabera; akats bat dagoenean, jendeak garrantzia ematen dio". Lana pasioz bitzitzeaz gainera, lanean egunero zerbait berria ikasita etxeratzen direla azpimarratu dute biek.

Zer eguraldi egingo du asteburuan?
Libe Gaztelurrutia: Orain arte egiten ari dena, nahiko tenperatura ona, 20tik 25 gradura bitartekoa, goizez ateri eta arratsaldean ekaitz edo zaparradaren bat.
Gorka Ormaetxea: Udaberriko giro totala. Aste osoan egin du horrela, eta asteburuan ere egingo du.

Egoera normal batean, hiru edo lau egun lehenago nahiko pronostiko fidagarria egin daiteke gaur egun

LIBE GAZTELURRUTIA

[Elkarrizketa martitzenekoa da] Zenbateko aurrerapenagaz egin ditzakezue iragarpen ziurrak?

L. G.: Egoeraren arabera da hori. Egoera ezegonkorra denean ez da hain erreza, baina egoera normal batean, hiru edo lau egun lehenago nahiko pronostiko fidagarria egin daiteke gaur egun. Hortik aurrera, nahikotxo jaisten dira aukerak. Oso gatxa da egoera ezegonkor batean ekaitza noiz, zelan eta non botako duen zehaz-

“Hamabost egunera egingo duen eguraldia jakiteko mugikorrera jotzen da, baina hori zientzia fikzioa da”

Libe Gaztelurrutia eta Gorka Ormaetxea fisikari durangarrak ETBko Eguraldia lantaldeko kideak dira; Durangaldean baino gehiago Euskal Herriko beste leku batzuetan igarri arren, urte hasiera lehorra izaten ari dela azpimarratu dute biek

Gorka Ormaetxea Velasco

Fisikaria

DURANGO | 1991

Libe Gaztelurrutia Renom

Fisikaria

DURANGO | 1990

tea. Egoeraren menpekoak dira iragarpenak. Ez da berdina egoera antizikloniko egonkor batean egitea, edo fronte bat badator.

G. O.: Asteotako egoera ez da erraza, oso ezegonkorra delako. Egoera egonkor batean, errazago

asmatzen da. Gaur egun, zehatz jakin daiteke noiz sartuko den frontea, edo noiz hasiko den eurria. Adibidez, enbata noiz sartuko den zehatz jakin dezakegu. Baina epe luzerako pronostikoak ez dira oso gertagarriak. Jendeak as-

tebete barru zein eguraldi egingo duen begiratzeko mugikorrera jotzen du, baina hori zientzia fikzioa da. Hamabost egunera egingo duena ezin da jakin, egiten diren iragarpenek %50ekoa baino probabilitate txikiagoa

dute. Beraz, imajinatu udarako iragarpenak egiten dabiltzanak. **2023a sikua izaten ari dela esaten da. Horrela da?**

G. O.: Urte hasiera sikua izan da orokorrean, batez ere otsaila, martxoa eta apirila; urtarrila eta

maiatza hezeagoak izan dira; hile bi horietan oso egun euritsuak ere egon dira Kantauri isurialdean. Hemen, klima hezeagoa da hegoaldean baino, eta mediterraneokoaren antza gehiago du. Hor bai badago lehorre egoera bat. Konparatzearen, lurretako estazioko datuak eta Erriberako Tuterako (Nafarroa) datuak alderatu daitezke. Erreferentzia bat edukitzeko, azken hamar urteetako datuei erreparatuta, Tuteran maiatzean 47 litro bota ditu batezbeste; aurten, 43 bat litro bota ditu urteko lehen bost hiletan. Hor ikusi daiteke zelako sikua izaten ari den urtea.

L. G.: Horrez gainera, urtegiak eskas daude eta egoera larria dela esan daiteke. Iurretako estazioan 486 litro inguru bota dituela jaso da aurten, eta, gainera, inguruko urtegiak ere beterik daude. Egia da otsaila, martxo eta apirila lehorrak izan direla, baina desberdina da. Klima desberdin bi dira, baina erreferentziak hor daude. Gainera, nekazaritza mundutik bizi den gunea da Erribera, eta, beraz, lehorre asko eragiten du; uzta osoak galdu dira eta landatzeari utzi dion jendea ere badago.

DANA bolo-bolo dago egunotan. Euri jasa garrantzitsuak egon dira maiatzean Senperen, Urumealdean

eta Bortzirietan, adibidez. Hain ezohikoak dira?

L. G.: Askotan errepikatzen den fenomeno bat da. Goi geruzetako depresio isolatua da, funtsean; hau da, 5.000 metrora dagoen ai-

Erreferentziak txostenen arabera, horiek dira pronostikoak. Gertakari geroago eta muturrekoagoak, eta sarriago

GORKA ORMAETXEA

Ez diogu dimentsioa ikusten lurraren tenperatura 1,1 gradu igotzeak suposatzen duenari

GORKA ORMAETXEA

re masa hotza mugitu egiten da; tanta hotza lez ezagutzen dena izendatzeko erabiltzen da orain. Egoera horiek gertatzen direnean, iragarpenak egitea oso gaxta da. Badakizu ekaitza egiteko aukera gehiago dagoela, baina

gaur egungo teknologiagaz oso gaxta da ekaitzaren kokapena, iraupena eta intentsitatea asmatzea. Gaur egungo eredu meteorologikoak oso garatuta daude, baina ez hainbeste. Adibidez, ikusten zen Bortzirietako euri jasa egoera ezegonkorra zela, ekaitza sartuko zela, baina ez horrenbestekoa izango zela. Pentsa maiatzeko euri jasa horietariko batean Donostian ez zuela euririk egin, eta Añarben 256 litro ur jaso zirela. Eta Durangon eguna eguzkitsua izan zen.

G. O.: Gertaera hauek patroia bati erantzuten diote, urtero gertatzen direnak. Baina bat-batekoak dira, eta oso indartsuak; behar bada horregaitik nabarmentzen dira horrenbeste. Ziurrenik, etorkizunean asmatuko ahalko dira, baina gaur egun ez. Denbora gehiago daramaten lankideek esaten digute faxes deitzen diren isobara mapekin egiten zituztela iragarpenak; mapa horiekin gauza batzuk jakin ditzakezu, egin ditzakezu iragarpenak, baina orokorrak. Gaur egun aldagai gehiago hartzen dira kontuan.

Urteekin pronostikoak zehatzagoak direla diozue. Jendeak igartzen du, ala kexa asko heltzen zaizue?

L. G.: Gatxa egiten zaigu ulertzea prebisioa probalitate kontua

dela. Esaten dena ez da behin betikoa. Informazio hori probalitate bat da.

G. O.: Herritarrek jarraitzen duten gaia da, eta konfiantza dute iragarpenetan. Jendeak sinesten ditu, aplikazioetan begiratzen du, eta horren arabera planak egiten ditu, eta horren atzean ereduak, meteorologoak eta abar gaude, asmatu zein ez. Ulertu behar dena da probalitate kontu bat direla iragarpenak. Akatsei garrantzia ematen zaie, jendeak iragarpenei garrantzia ematen dielako.

Gertaerak muturrekoagoak direla ematen du, lehorreak lehorragoak, euri jasadurak. Horrela da? Badu loturarik aldaketa klimatikoagaz?

G. O.: Gertakari isolatuak ezin dira aldaketa klimatikoagaz lotu, bere horretan; jatorriak ere ez du zertan horrela izan. Baina erreferentziak diren txostenen arabera, horiek dira pronostikoak. Horretara goaz, gertakari geroago eta muturrekoagoak, eta sarriago: lehorre gehiago, eta denboran gehiago luzatuko direnak, eta, aldi berean, geroago eta euri jasa handiagoak. IPCC txostena erreferentziakoa da arlo horretan, herrialde askotako adituek parte hartzen dute, eta agertoki desberdinak planteatu

dituzte, CO2 eta bestelako berotegi efektuko gasen isurketen arabera.

L. G.: Isuri horiek, edota horren erresultanteak, hutsera ekartzea lortu gura da, lurraren tenperatura 1,5 gradu baino gehiago ez igotzeko. Hau da, zero emisioa esaten denean ez da esan gura CO2 kantitatea zero izatea, Lurra xurgatzeko gai denaren eta isurtzen denaren arteko orekari buruz ari gara. Gaur egun, lurraren tenperatura 1,1 gradu zentigradu igo da. Agertoki baikor batean, gradu eta erditik ez igotzea lortu gura da; txarrenean jarrita, lau igo daitekeela diote adituek.

Ez da etorkizuneko mehatxu bat, beraz.

L. G.: Aro industrialaz geroztik lurraren tenperatura 1,1 gradu igo dela frogatu dute, CO2 isuria eta tenperatura batera hazi direlako.

G. O.: Ez diogu dimentsioa ikusten lurraren tenperatura 1,1 gradu igotzeak suposatzen duenari. Gradu bat igotzea guretzat ez da hainbeste, baina hori mundu osoko batezbestekoa da; eragiten du klimaren aldaketan, itsasoaren mailan, espezie askoren galeran, prezipitazio patroien aldaketan edo jendeak emigratzeko duen beharrez. Izugarritzko eragina du.

30. URAREN JAIA

ARRIGORRIAGA LEHENDAKARI AGIRRE PARKEA UDALETXE PLAZA

EKAINAK 3 10:30 - 19:00

30. URTEURRENA

ANIMAZIOA

PUZGARRIAK

IKUSKIZUNAK

ERAKUSKETAK

JOKOAK

UR EKINTZAK

TAILERRAK

EGITARAU PROGRAMA

BISITA GIDATUA

Arrigorriaga UDALA - AYUNTAMIENTO

Bilbao Bizkaia Ur Partzuergoa Consorcio de Aguas Bilbao Bizkaia

EROSKI, BOST URTE OSASUNAREN ETA IRAUNKORTASUNAREN ALDEKO KONPROMISOAK GAUZATUZ

Urte hauetan hainbat ekintza jarri ditu martxan, besteak beste elikagaien segurtasuna bermatzea eta tokiko ekonomia sustatzea

Bost urte bete dira EROSKI Osasunari eta Iraunkortasunari loturiko 10 Konpromisoak berriro zituenetik, ongizate gehiago eta hobe izango duen gizarte baten alde egiteko asmoz. Orduz geroztik, hainbat ekintza jarri ditu martxan, besteak beste, elikagaien segurtasuna bermatzea, elikadura osasungarria eskaintzea prezio onean, eta iraunkortasuna eta tokiko ekonomia sustatzea.

Nutrizio arloko Nutri-Score etiketa txertatzea eta palma gantza gure markako produktuen %100ean desagerraraztea izan dira azken bost urteetako lorpen aipagarrienak elikadura segurua, osasungarria eta orekatua eskaintzeko konpromisoan.

Elikadura arduratsuak, osasungarria eta orekatua ez ezik, jasangarria ere izan behar du. Baliabideak zentzuz erabiltzea, ingurumen aztarna

murriztea, ekonomia zirkularra sustatzea, klima aldaketaren aurka borrokatzea, biodibertsitatea babestea... ezinbesteko arau gisa ageri dira EROSKI-ren dekalogoan. Enpresak ahalegin handiagoa egin du arlo horretan, eta konpromiso handia hartu du 2050ean berotegi efektua eragiten duten gasen isuri gordinak zero izan daitezzen.

Horretarako, EROSKI %42 murriztu du karbono aztarna bost urte hauetan, ekoeraginkortasunaren aldeko neurriak txertatu baititu denda eta prozesu logistikoetan. Alde horretatik, aitortza gisa jasotako bi Lean & Green izarrak nabarmendu behar dira, berotegi efektua eragiten duten gasen isuriak %30 baino gehiago murrizteko helburua lortu duelako 2015etik hona. Hobekuntza horiei guztiei esker, urtean 124.000 tona CO2 baliokide gutxiago isurtzen dira.

Bezeroei produktu jasangarriagoak eskuratzen laguntzeko, EROSKI hainbat ziurtagiri sartu ditu bere markan, eta horiekin bermatu egiten du haien jatorria jasangarria dela, babestu egiten dela animalien ongizatea eta baita lurreko eta itsasoko biodibertsitatea ere. Nabarmentzekoa da Espainiako txikizkako banaketan MSC eta Global G.A.P. zigiluak lortu dituen lehen banaketa enpresa izan dela arrandegiko salmahaietan eta arraina ontziratu gabe saltzen duten plataformetan; horretaz gain, EROSKI Bio/Eko produktu ekologikoen marka ere sortu du, eta hori ere mugarrria izan da. Bestalde, bere markako ontziak, ordainlekuetako poltsak eta freskoen salmahaietan erabiltzen dituen bilgarriak ere hobetu egin ditu. Ekodiseinuko ekintzei esker, urtean 2.500 tona plastiko baino gehiago murriztea lortu du.

